

Pers FAQ - CONCEPT

Onze doelstelling & gewenste framing

1. We ontwikkelen de app open, zodat we feedback van een brede groep mensen kunnen krijgen en dat mensen mee kunnen denken. Dat betekent dat we soms zichtbare fouten zullen maken. Dat is de bedoeling: daar wordt het beter van en daardoor kunnen we bijsturen.
2. De regering heeft ervoor gekozen om de wensen van Veiligtegen corona en andere belangenpartijen als uitgangspunt te nemen voor de ontwikkeling. Daar zijn we wereldwijd uniek in.
3. We ontwikkelen deze app voor en samen met de samenleving. Omdat we de gevolgen van corona willen beperken.

FAQ's Design

Q: Wie heeft dit gemaakt?

A: Deze ontwerpen zijn gemaakt door het team van ontwerpers. Dit team bestaat uit zowel mensen die al bij de overheid werkzaam waren, alsmede experts die gevraagd zijn bij dit project te assisteren. Het team heeft bij het maken van deze ontwerpen tevens gekeken naar vergelijkbare applicaties die reeds in het buitenland gepubliceerd zijn, alsmede bijvoorbeeld de ontwerpen die eerder door enkele van de externe experts zijn gemaakt, zie: <https://onzero.medium.com/openit-a6b9c3d741de>

Inmiddels zijn het ontwerp en de architectuur publiek beschikbaar gemaakt. Hieruit komt er al veel feedback die we verwerken.

Q: Hoe past dit bij de behoefte van de GGD?

A: De applicatie is een aanvulling op, geen vervanging van, het bron- en contactonderzoek van de GGD. Het traditionele contactonderzoek wordt deels beperkt doordat niet alle contacten, denk bijvoorbeeld aan medereizigers in het OV, bekend zijn bij diegenen waarvan de contacten worden onderzocht. De hoop is dat de applicatie helpt bij het waarschuwen van deze contacten wanneer deze een risico op besmetting hebben gelopen.

Q: Hoe gaat u met voorstellen van anderen om?

A: We delen de ontwerpen omdat we geloven dat de feedback vanuit de samenleving ons kan helpen een betere applicatie te ontwerpen. We hopen op veel feedback vanuit de samenleving in het algemeen, en de vele productontwerpers in Nederland in het bijzonder.

We hebben een Figma document geopend waar een ieder zelf ontwerp-aanpassingen kan suggereren, en 2 een Chat-kanaal op doemee.codefor.nl openen waar discussie plaatsvindt.

Beveiliging

Q: Krijgt beveiliging wel voldoende aandacht?

A: Vanaf het eerste moment heeft beveiliging veel aandacht. We integreren dat in het hele proces (security by design). De broncode wordt nagekeken, we laten security tests uitvoeren, er zijn uitgebreide risicoanalyses gemaakt, waarbij de risico's worden geminimaliseerd.

Waar het maar kan passen we versleuteling toe, zorgen we dat er zo min mogelijk informatie wordt verwerkt en wordt actief bewaking uitgevoerd om eventuele aanvallen te ontdekken. Er is een heel beveiligingsteam actief om misbruik moeilijk te maken.

Omdat de ontwerpen en de broncode wordt gedeeld met een actieve community van mensen controleren veel meer mensen dan alleen de beveiligingsonderzoekers de app. We zoeken juist actief om risico's zo goed mogelijk klein te houden.

Maatschappelijke afwegingen

Q: Bits of Freedom is heel kritisch. Luisteren jullie daarna?

A: Dat is ook heel goed dat ze kritisch zijn. Ook in het team zijn er zeer kritische experts gevraagd om te helpen. We willen dit goed doen. Er wordt goed geluisterd naar belangenorganisaties, zoals Bits of Freedom. Die hebben we zelfs gevraagd actief mee te kijken. Zij kozen ervoor dat niet te doen. Zij zijn ondertekenaar van veiligtegenecorona.nl. Die uitgangspunten zijn voor ons een leidraad om de app te ontwikkelen

Q: voldoen jullie aan de eisen van veiligtegenecorona.nl? Zo ja, hoe? En hoe waarborgen jullie dat?

A: We voldoen er niet alleen aan. Het is juist een uitgangspunt bij de ontwikkeling om de principes na te leven. We lopen ze eventjes langs.

1. Eén doel: het onder controle krijgen van het virus. Invulling: De app is alleen gemaakt om mensen te waarschuwen als er een kans op besmetting is en deze mensen dan advies te geven.

2. Gebaseerd op wetenschappelijk inzicht en bewezen effectief. Invulling: We werken met zoveel mogelijk wetenschappelijke inzichten. Niet alleen virologen, gedragswetenschappers, wetenschappers op het gebied van informatiebeveiliging en andere disciplines dragen actief aan het team dat de app maakt bij. Daarnaast is de app een onderdeel in een bredere strategie.

3. Bewezen betrouwbaar en vanuit expertise. Invulling: Er is een breed team van experts betrokken bij de ontwikkeling. Zij dragen actief bij en handelen vanuit hun expertise. Voor alle onderdelen worden diverse onderzoeken gedaan om een zo betrouwbaar mogelijke oplossing te krijgen.

De broncode van de app is publiek beschikbaar onder een vrije licentie. Het is daarmee mogelijk de werking te controleren, bij te dragen en na te bouwen om te verifiëren of er toch geen andere functionaliteit is toegevoegd.

4. De inzet van de applicatie is per definitie tijdelijk. Invulling: de app is louter en alleen bedoeld om Corona te bestrijden.

5. Niet tot individuen herleidbaar. Invulling: Alles is erop gericht om het niet mogelijk te achterhalen wie met wie in contact is geweest en wie er een melding heeft gehad. Dat gebeurt door met sleutels te werken die heel vaak wisselen. Die sleutels worden bij een contact uitgewisseld. Omdat deze zo veel wisselen, is niet te herleiden wie met wie in contact was ook al ontmoet je iemand vaker.

Alleen de app op de telefoon weet welke sleutels er zijn aangemaakt. Ook na een besmetting is niet te achterhalen wie er sleutels beschikbaar maakt en van wie de sleutels zijn. De app haalt regelmatig de lijsten met sleutels waar een besmetting bij hoort en zoekt dan zelf uit of hier een waarschuwing bij hoort. Er gaat dan ook geen bericht naar mensen toe.

6. Zo min mogelijk gegevens worden gebruikt. Invulling: Er worden niet meer gegevens gebruikt dan strikt noodzakelijk voor de werking. Daarnaast bewaren we de gegevens zo kort mogelijk. Is data niet meer nodig dan gooien we dat weg. Dat is na twee weken het geval. Privacy bij default is de norm.

7. Geen centraal opgeslagen persoonsgegevens.

Er worden geen persoonsgegevens centraal opgeslagen. Het enige wat tijdelijk op een server staat, zijn de sleutels om aan andere apps te geven voor het geven van een melding. Het is geen volgsysteem en er is toezicht om misbruik te voorkomen.

8. Veilig en bestand tegen misbruik. Invulling: We nemen veel maatregelen tegen misbruik en om de veiligheid te borgen. Dat begint in het ontwikkelproces, maar ook in de procedures rond het maken van de app. Daarnaast testen we de applicatie intensief en voeren we een actief risicobeheer. We brengen ieder risico zo goed mogelijk in kaart en proberen die tot een minimum te reduceren. Er zijn weinig apps denkbaar waar zo intensief kwaliteit, privacy en beveiliging zo centraal staan.

9. Gebruiksvriendelijk en toegankelijk. Invulling: Er werken gedragsdeskundigen en designers aan de gebruikersvriendelijkheid. De app wordt zo simpel mogelijk in gebruik. De toegankelijkheid is een onderdeel, waarvoor ook expertise in huis en wordt bewaakt.

10. Nooit onder dwang van overheid en derden. Invulling: nee het gebruik is vrijwillig zonder dwang. Het gebruik van de app is bedoeld om als signalering van het besmettingsrisico te dienen. Niets meer, niets minder. Er is geen ander doel en er is geen voorkeur of nadeel in behandeling van iemand met of zonder app. Er is geen verplichting. Natuurlijk hopen we wel op breed gebruik, zodat we sneller mensen kunnen waarschuwen als een risico ontstaat.

Q: Hoe lang blijft de app actief?

A: De app is bedoeld als extra instrument voor het beheersen van het aantal nieuwe COVID-19 besmettingen. De app blijft totdat er een vaccin of medicijn is, of de pandemie op een andere manier onder controle is.

Q: Hoe waarborgen jullie dat de overheid de registratie van de contacten niet gebruikt voor bijvoorbeeld politie opsporing? Of: Q: Kan de overheid app-gebruikers volgen?

Nee, dat kan niet. In de app worden geen locaties bijgehouden. Alles wat de app bijhoudt is een versleuteld contact en die blijft op het toestel bewaard. Zelfs met het toestel in handen is het niet te achterhalen met wie er contact is geweest.

Als iemand positief is getest op Corona dan moet de gebruiker toestemming geven om de versleutelde contacten delen via een server. Opnieuw is dan niet te achterhalen met wie er contact is geweest. Alle gebruikers van de app halen vanaf de server deze versleutelde informatie op. De app kijkt vervolgens of de eigen sleutel op de lijst staat. Als dat zo is dan volgt er een besmettingsmelding. Er worden geen berichten gestuurd, het is niet te achterhalen wie er een melding krijgt.

Q: Krijgt de overheid toegang tot informatie over de contacten / ontmoetingen van app-gebruikers?

A: Nee. Met wie een gebruiker in contact is geweest wordt bewaard op de telefoon zelf. Die informatie op de telefoon is zo versleuteld dat ook de gebruiker zelf niet kan achterhalen met wie er contact is geweest. Deze sleutels maken het identificeren van mensen onmogelijk.

Wanneer iemand met positief is getest op Corona kan de gebruiker toestemming geven om de sleutels te delen. Die zijn dan nog steeds anoniem. De mensen die worden gewaarschuwd downloaden die lijsten. Pas als een eigen sleutel voorkomt, komt er een alarm. Er worden ook geen berichten gestuurd naar mensen, zodat het niet mogelijk is om iemand te achterhalen. Gebruikers blijven anoniem.

Q: Worden privacyrisico's geminimaliseerd?

A: Ja we bewaren zo min mogelijk gegevens in de app en doen dat zo kort mogelijk. Er wordt geen centrale administratie bijgehouden. De gebruiker heeft de regie en beslist na besmetting of deze de contactinformatie wil delen. Na het delen is niet te achterhalen wie er een waarschuwing krijgt. De informatie gaat naar alle telefoons en alleen telefoons met de juiste sleutels kunnen achterhalen dat er een bericht moet komen. Er worden dan ook geen notificatie verstuurd. De app van de gebruiker berekent zelf wanneer een waarschuwing noodzakelijk is. Het is dan ook geen volg app.

Ieder privacyrisico dat we maar kunnen bedenken, brengen we in kaart om vervolgens dit zo goed mogelijk aan te pakken. De minister heeft niet voor niets gezegd: De privacy is gewaarborgd.

Effectiviteit & nut

Q: De app is pas effectief als 60% van de bevolking de app gebruikt. Hoe weten jullie zeker dat jullie dat gaan halen?

A: Dit onderzoek wordt vaak verkeerd geciteerd in de media. De onderzoekers zelf gaven aan dat ook bij een lager percentage de app effectief is. Overigens is dat onderzoek gebaseerd op een theoretisch model waarin verschillende aannames zijn gedaan. De daadwerkelijke effectiviteit zal moeten blijken uit een onderzoek in de praktijk, hetzij in buitenlandse studies, hetzij in een beperkte pilot binnen Nederland.

Intuïtief klopt het ook wel dat een notificatie app bij lager gebruik ook effectief is. Denkt u zich eens de situatie in dat u op een pleintje een potje basketbal met onbekenden, als dat straks weer is toegestaan. Stel dat van de 10 mensen er maar de helft (50%) de app heeft geïnstalleerd en hun

telefoon bij zich heeft. De app zal in dit scenario het contact opslaan. De kans op infectie is in dit scenario groot. Als er 1 van de betrokkenen met de app achteraf corona bleek te hebben, worden de overige 4 van de groep terecht gewaarschuwd. De app is in dit scenario al effectief, ook bij een lagere adoptiegraad.

Q: Bluetooth is onbetrouwbaar, want broekzakken, muren, binnen of buiten, speelt allemaal mee. Dat heeft de uitvinder van bluetooth zelf gezegd. Hoezo gaan jullie toch door? (suggestie Edo)

A: We testen intensief op de betrouwbaarheid. Bij het gebruik van de app weten we dat er een foutmarge in de betrouwbaarheid van de metingen kan zitten. Daar houden we ook rekening mee voor er een waarschuwing wordt gegeven en welk advies er dan volgt.

Wat nu anders is, is dat de app een onderdeel is van een veel breder beleid. In dat beleid hebben we het uitvoeren van een test op corona voor iedereen die daarom vraagt, ondersteuning vanuit de GGD om te monitoren op ziekteverschijnselen zodat mensen zich op advies melden en advies dat past bij de melding. De app geeft op basis van het moment van mogelijke besmetting, de afstand en de duur van een contact een aangepast advies.

Dankzij de app wordt het mogelijk mensen concreet te waarschuwen waar dat nu niet kan. Het zal gebeuren dat mensen een waarschuwing krijgen en niet ziek blijken. Maar die meldingen zijn nodig om dicht bovenop een volgende uitbraak te zitten en sneller en gericht te handelen.

Q: Hoeveel mensen moeten de app installeren en gebruiken om 'm nuttig te laten zijn?

A: Er is geen precedent. Dit is de eerste pandemie waarbij dit soort middelen kunnen worden ingezet.

Aangeven dat het een combi is van epidemiologisch onderzoek, effectiviteit van bluetooth, scenario's hoe de app gebruikt wordt, hoeveel mensen hem installeren, of mensen actie nemen als ze een melding krijgen, etc. Naar al deze zaken wordt gekeken.

Er zit geen ondergrens aan de effectiviteit in theorie. In theorie kan de app al bij twee gebruikers nuttig zijn, als die twee elkaar niet kennen en toevallig met elkaar een potje gebasketball hebben. Uiteraard zit er wel een praktische ondergrens aan. Die zal deels uit modelmatig onderzoek, en deels uit studies in het gebruik in het buitenland en deels uit pilots moeten blijken.

Q: Is de app nog wel nodig/nuttig nu aantal besmettingen terugloopt?

A: Nu het aantal besmettingen terugloopt en maatregelen verder worden versoepeld, wordt de kans op nieuwe, lokale uitbraken groter. Om die uitbraken snel in de kiem te smoren is snel handelen bij bevestigde gevallen noodzakelijk. Vandaar het opgeschaalde bron en

contactonderzoek en toegang tot testen voor iedereen. De app kan hier als early warning systeem ook een rol in spelen.

Open werkwijze & open source

Q: Jullie kiezen ervoor om de app open te ontwikkelen. Vanwaar deze aanpak?

A: Dankzij open source kun je niet alleen de broncode controleren op fouten, of de app geen achterdeur heeft of daadwerkelijk dezelfde software is als op je mobiel, maar je kunt ook bijdragen. Hierdoor is er inmiddels een gemeenschap van meedenken en meehelpende vrijwilligers ontstaan.

Q: Waarom is de broncode nog zo lang niet open geweest?

A: Dat valt wel mee. Voor je kunt programmeren moet er een ontwerp en een architectuur zijn. Er zijn veel discussies gevoerd om de privacy en beveiliging zo goed mogelijk te regelen. Gedurende dat traject kan alles nog veranderen. Nu we echt zijn begonnen is er ook broncode om te bekijken.

Q: Hoe ver gaan jullie in de openheid?

A: Eigenlijk delen we zoveel mogelijk. De ontwerpen, architectuur, broncode zijn beschikbaar.

Q: Wat wil de overheid met deze app bereiken?

A: Het waarschuwen en bewust maken van mensen die door hun contacten een verhoogd risico lopen het een virusbesmetting bij een lokale uitbraak door te geven.

Over de app en mobiele telefoons

Q: Hoeveel Nederlanders kunnen straks de app gebruiken?

A: Iedereen die iOS 13.5 of Android versie 6 of hoger heeft en toegang tot Google Play Services. Nieuwere Huawei toestellen zijn daardoor uitgesloten. De schatting is dat op termijn minstens 11,5 miljoen toestellen in Nederland geschikt zijn.

Q: Zijn er alternatieven voor mensen die de app niet kunnen gebruiken?

A: Nee, werkt alleen op smartphones en tablets. De dekking hoeft ook niet 100% te zijn om te werken.

De app wordt wel toegankelijk en gebruiksvriendelijk voor een breed publiek, ook voor mensen met diverse beperkingen. Dit testen we ook met deze doelgroepen.

Q: Wat doet de app?

- De app maakt gebruik van de Google/Apple Exposure Notification API. Die houdt via Bluetooth Low Energy bij welke andere app-gebruikers bij jou in de nabijheid zijn. Dat gebeurt anoniem en veilig. En zonder centrale opslag van ontmoetingen.
- De app waarschuwt de eigenaar als die in de afgelopen 14 dagen in de buurt is geweest van een app-gebruiker die in de dagen na die ontmoeting positief getest is op COVID-19 en tijdens de ontmoeting mogelijk al besmettelijk was. Dat gebeurt middels een blootstellingsnotificatie. De app geeft in dat geval een duidelijk handelingsperspectief en verwijst door naar medische instanties en de mogelijkheid een test aan te vragen bij de GGD.
- Via de app kan de eigenaar van de telefoon doorgeven dat hij of zij positief getest is op COVID-19. Dat kan alleen met een eenmalige bevestigingscode van de GGD, om misbruik te voorkomen. Bij het melden van een positieve test worden alleen niet naar een persoon herleidbare anonieme 'sleutels' gedeeld. Pas daarna worden andere app-gebruikers die in de buurt zijn geweest gewaarschuwd.

Q: Wat doet de app niet?

- De app weet niets over de identiteit van de eigenaar van de telefoon.
- De app heeft geen toegang tot locatiegegevens en slaat deze dus ook niet op. Niet met GPS, niet op een andere manier.
- De app heeft geen toegang tot contactgegevens en het adresboek van de eigenaar van de telefoon.
- De app deelt in blootstellingsnotificaties - behalve de datum van de ontmoeting - geen specifieke details over de ontmoeting die zouden kunnen leiden tot het identificeren van de positief geteste persoon.
- De app is een tijdelijk middel, en wordt uitgeschakeld zodra deze niet meer nodig is voor de bestrijding van de COVID-19 pandemie in Nederland.
- De app kan niet zomaar de Google/Apple Exposure Notificatie API gebruiken. Daarvoor is expliciete toestemming van de gebruiker nodig.
- De app wordt niet automatisch op telefoons geïnstalleerd. Gebruikers moeten er zelf voor kiezen deze te downloaden.
- De app kan niet automatisch of ongevraagd gegevens uploaden. Daarvoor is expliciete toestemming van de gebruiker nodig.

- De app kan nooit live zien of iemand besmet is met COVID-19. Dat is technisch onmogelijk. Het is dus geen COVID-radar die je in het dagelijks leven beschermt. De app helpt je om - als jij besmet raakt - die besmetting niet door te geven aan andere, kwetsbaardere mensen.
- De app onthoudt niet of de eigenaar van de telefoon positief getests is of een blootstellingsmelding heeft ontvangen. De app kan dus niet als COVID-paspoort gebruikt worden.
- De app is geen vervanging van het werk van de GGD. Het handmatige contactonderzoek blijft gewoon doorgaan. De app is daar vooral een snellere - maar minder precieze - aanvulling op.
- De app meet geen exacte afstanden. Hij weet dat je in de buurt van iemand bent geweest, en dat je daardoor mogelijk het risico loopt besmet te zijn geraakt. Maar hoe dichtbij je was, is niet te zeggen. Hoe groot het risico op besmetting was, dus ook niet.
- De ontmoetingen die via BLE zijn geregistreerd worden alleen op de telefoon van de app gebruiker bewaard, en niet op een centrale server opgeslagen.